

A Kúria a dr.Petrássy Miklós ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. felpereseknek a Homonnai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr.Homonnai Bendegúz ügyvéd) által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Komárom-Esztergom Megyei Bíróságnál 26.P.20.816/2006. szám alatt megindított és másodfokon a Győri Ítéltábla Pf.I.20.096/2010/5. számú ítéletével elbírált perében, amely perbe az alperes pernyertessége érdekében a Gaálné dr.Kassai Zsuzsanna ügyvéd által képviselt Biztosító beavatkozott, a jogerős ítélet ellen az alperes részéről 76. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2012. április 25. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet azzal tartja fenn hatályában, hogy az első- és a másodfokú ítéletből mellőzi az alperest illetékek fizetésére kötelező rendelkezéseket, azzal, hogy ezeket az állam viseli.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az együttesen jogosult felpereseknek 100.000 (Egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperesek házastársak, az I.r. felperes 29 évesen, 2005. májusra várta a közös gyermekük születését. Az I.r. felperes a terhesgondozáson, a szűrő-ellenőrző vizsgálatokon rendszeresen megjelent, így a 2005. május 6-i NST vizsgálaton is. Május 13-án, a vizsgálat megismétlésekor az alperes az eredményét kórosnak tartotta, erről tájékoztatta a felpereseket és a leletre ráírta, hogy „kórházi felvétel javasolt”. A felperesek ezt követően gépkocsival a kórháztól 60 km távolságban lévő, harmadik emeleten lévő lakásukra mentek az I.r. felperes ingóságaiért, majd visszatértek a kórházba, ahol a felvételt követően újabb NST és ultrahangvizsgálat elvégzésére került sor, amikor már magzati szív működést nem észleltek. Az I.r. felperes 2005. május 14-én szülte meg érett, halott lánymagzatát, akinek a nyakán a köldökzsinór háromszorosan volt hurkolódva. A boncjegyzőkönyv szerint a köldökzsinór rendellenes hosszúságú volt, annak többszörös hurkolódása miatt a gyermek méhen belül elhalt.

A felperesek keresetükben kérték annak a megállapítását, hogy az alperes 2005. május 13-án végzett vizsgálat során az I.r. felperes önrendelkezési jogának gyakorlásához szükséges lényeges és releváns tájékoztatás elmulasztásával, az orvosi dokumentáció nem kellő felvételével, és a szakmailag indokolt vizsgálatok elmaradásával a 2005. május 14-i halott magzat megszüléséből eredő, jelenleg is fennálló egészségkárosodásával megsértette az I.r. felperesnek a teljes családban éléshez és egészséghez, a II.r. felperesnek a teljes családban éléshez való személyiségi jogát. Az I.r. felperes 5.000.000 forint, a II.r. felperes 2.000.000 forint nem vagyoni kár és késedelmi kamatának megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy mulasztás nem terheli, az I.r. felperes ismételt figyelmeztetés ellenére, tudva a magzat veszélyeztetettségéről ment haza. Az alperes az elvárható gondossággal járt el, a szakmai, etikai szabályok betartásával, a gyermek halálát egyértelműen a leggyakoribb szülési szövődmény okozta, annak kialakulásáért nem tehető felelőssé.

A beavatkozó a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes 2005. május 13-án elvégzett vizsgálat során az I.r. felperes önrendelkezési jogának gyakorlásához szükséges lényeges és releváns tájékoztatás elmulasztásával, az orvosi dokumentáció nem kellő felvételével és a szakmailag indokolt vizsgálatok elmaradásával a 2005. május 14-i halott magzat megszüléséből eredő, jelenleg is fennálló egészségkárosodása miatt megsértette az I.r. felperesnek a teljes családban éléshez és az egészséghez, a II.r. felperesnek a teljes családban éléshez való személyiségi jogát.

Kötelezte az alperest, hogy az I.r. felperesnek 3.000.000 forint, a II.r. felperesnek 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és 450.000 forint perköltséget fizessen meg. Megállapította, hogy az alperes tájékoztatása nem felelt meg az Eütv. 13. §-ában foglaltaknak; a veszélyhelyzetre és a vizsgálat további menetére is utaló tájékoztatást az alperes alkalmazottai nem adtak az I.r. felperesnek, csak az hangzott el, hogy a vizsgálati eredmény veszélyhelyzetre is utalhat. Megállapította az igazságügyi szakértői vélemény alapján, hogy az alperes orvosi dokumentációja nem felelt meg az Eütv. 136. § (2) bekezdés l) és m) pontjaiban írtaknak; a kórházi felvétel javasolt megjelölés, sem a megfelelő tájékoztatás tényét, sem a tájékoztatás körén belül elhangzott orvosi ellátásnak a beteg részéről történő elutasítását nem tartalmazza. Amennyiben az I.r. felperes megfelelő tájékoztatást kapott és annak ellenére hagyta el a kórházat, akkor pedig az Eütv. 20. § (7) bekezdésnek megfelelően személyes beszélgetés során meg kellett volna kísérelnie a beteg döntése hátterében lévő okok feltárását és a döntés megváltoztatását. Az alperes nem bizonyította azt sem, hogy az ismételt tájékoztatás megtörtént

volna az I.r. felperes részére, és „életszerűtlen”, hogy az I.r. felperes veszélyhelyzetre történt felhívás után azt figyelmen kívül hagyva távozott volna a kórházból. Megállapította, hogy az alperes nem kellő körültekintéssel és gondossággal járt el, amikor az NST vizsgálat eredményének ismeretében nem folytatta tovább azonnal az I.r. felperes vizsgálatát. Az alperes orvosainak tanúvallomása szerint, amennyiben az I.r. felperes a kórházban marad, a magzat nagy valószínűséggel életben maradt volna. A veszélyhelyzet ismeretében az alperes alkalmazottainak többlet kellett volna tenniük az I.r. felperes kórházból való távozásának megakadályozása érdekében.

Az I.r. felperes jelenleg is súlyos depresszióban, elhúzódó komplikált gyászreakcióban szenved, erős pszichés labilitás állapítható meg nála, egészségi állapota tartósan kihat életvezetésre. A felperesek közötti házastársi kapcsolat is megromlott a haláleset következtében, az I.r. felperes szülésből eredő egészségkárosodása a II.r. felperesi házastárs egészségére is tartós hatással bírt, így mind a két felperes vonatkozásában a személyiségi jogsértés megállapítható. A nem vagyoni kártérítési igényüket 3.000.000 illetve 1.000.000 forintban állapította meg, az ítélelhozatalakor irányadó ár- és értékviszonyok alapján, és mellőzte az alperes késedelmi kamatok megfizetésére kötelezését.

Az alperesek fellebbezése és a felperesek csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Megállapította, hogy az alperes nem tudta bizonyítani, hogy az Eütv. 13. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatás megtörtént, az alperesi dokumentáció sem volt szabályos, mert még az alperes orvosának tanúvallomása szerinti tájékoztatás megtörténtét sem tartalmazta. Az alperes orvosi dokumentációja hiányos és ellentmondásos is, amely az alperesre háruló bizonyítási teher körén belül értékelendő, mert az alperesnek kellett volna magát a kártérítési felelősség alól kimentenie azzal, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben tőle az egészségügyi törvény alapján elvárható volt. Helyesen jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a megfelelő tájékoztatás elmaradása eredményezte azt, hogy az I.r. felperes a kórházból távozott, és amennyiben erre nem került volna sor, úgy a magzat életben maradási esélyei növekedtek volna.

Az alperes felelősségét az is megalapozza, hogy az Eütv. 77. § (3) bekezdése szerinti szakszerű ellátást nem folytatta le az I.r. felperesnél, amire utal az is, hogy a kórházi felvételt követően az I.r. felperes először ebédet kapott, és nem haladéktalanul kezdtek el az alperes orvosai a szükséges, a beszűkült oscilláció okát felderíteni hivatott vizsgálatokat.

Ezért helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes megsértette a felpereseknek a Ptk. 76. §-ában nem nevesített, de a Ptk. 75. § (1) bekezdésének védelme alatt álló teljes családban éléshez való jogát, az I.r. felperes

önrendelkezési jogát, valamint az I.r. felperesnek a Ptk. 76. §-ában nevesített egészséghez való jogát.

A felperesek bizonyították a kár bekövetkeztét, amely okozati összefüggésben volt az alperesek jogellenes magatartásával, ezért helytállóan kötelezte az alperest a kártérítés megfizetésére. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása is megfelelő volt, mert megfelelően mérlegelte az I.r. felperes egészségi állapotával kapcsolatos körülményeket és a felperesek házastársi viszonyának megromlását.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és elsődlegesen hatályon kívül helyezést és a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet tévesen értelmezte az elvárható gondosság fogalmát, a bizonyítékok téves értékelése miatt is az objektív felelősség irányába mozdította el a szubjektív felelősséget. Álláspontja szerint „meg kell állapítania a bíróságnak, hogy a köldökzsinór méhen belüli háromszoros nyakra hurkolódása miatt bekövetkezett magzati halálért és ennek következményeiért egyetlen kórház és orvos sem tehető felelőssé”, ez a szülési kockázat körébe tartozik. A magzati halál bármikor bekövetkezett volna, azaz a legnagyobb gondosság mellett sem lett volna elkerülhető. Álláspontja szerint az I.r. felperes hiúsította meg a kórházból való távozásával – a fennálló veszélyhelyzet lehetőségéről szóló tájékoztatás után – a további vizsgálatok azonnali folytatását. Amennyiben a vizsgálatok folytatására sor kerülhetett volna, akkor is legalább másfél-két órát vett volna igénybe a diagnózis felállítása, illetve a konkrét veszélyhelyzet fennállásának tisztázása, és csak ezt követően kerülhetett volna sor bármely szülészeti beavatkozásra. Az alperes dokumentációja nem ellentmondásos, és nem hiányos: az I.r. felperes saját felelősségére történt távozása rögzítésének a hiánya a megfelelő tájékoztatás után, illetve hogy „a kórházi felvétel javasolt” nem áll okozati összefüggésben a magzat halálával és emiatt a kárfelelősség sem állapítható meg, legfeljebb a dokumentáció hiánya miatti mulasztás. „Vizsgálandó lenne a károsulti közrehatás is”. Az I.r. felperes szülés miatti lelki sérülésével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az élve születés esetén is kialakulhat szülés utáni depresszió. Kérte „iránymutatás adását” abban a kérdésben, hogy az alperes orvosai milyen törvényes eszközzel akadályozhatták volna meg az I.r. felperes távozását. A felperesek életvitelében bekövetkezett változásokat és az orvos által adott tájékoztatás tényeit tévesen állapította meg a bíróság, és a tanúvallomások mérlegelését és értékelését iratellenesnek tartotta a tájékoztatás és az I.r. felperes kórházból való távozása körében, mert az I.r. felperes a saját felelősségére távozott a kórházból. Nem vitatta, hogy ezt a körülményt nem rögzítették írásban, és az I.r. felperessel ezt nem íratták alá, azonban ezek a körülmények a

magzat halálát nem eredményezték. Álláspontja szerint nem volt elvárható több tájékoztatás az orvos részéről az NST lelet ismeretében, mert csak a további vizsgálatokkal lett volna kideríthető, hogy az mit is jelent.

Utalt arra, hogy az alperest illetékmentesség illeti meg, a megyei bíróság tévesen kötelezte illeték megfizetésére, és bár a fellebbezésében ennek a megváltoztatását is kérte, a másodfokú bíróság ezt nem bírálta el, és ugyancsak marasztalta illeték fizetésére.

A felperesek a felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték. Részletesen kitértek az alperes által sérelmezett egyes kérdésekre és egyetértettek a jogerős ítéletben foglaltakkal.

A beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmet nem nyújtott be.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az alperes kártérítési felelősségének elbírálásához szükséges bizonyítást a bíróságok lefolytatták és az alperes kártérítő felelősségét egyrészt a tájékoztatási kötelezettség elmulasztására, másfelől az orvostól elvárható gondossági követelmény megsértésére, szakmai szabályszegésre alapították.

Azt tévesen állapítja meg az elsőfokú ítélet, hogy az orvosi dokumentáció hiányosságai, „nem kellő felvétele” sértené a beteg személyhez fűződő jogát, ahogy azt is, hogy ez a felelősség alapja lenne; az orvosi dokumentáció hiányai az alperes kártérítési felelősség alóli kimentését nehezítik meg, esetleg kizárja a felelősség alóli mentesülését. Ténylegesen a felperesek és a másodfokú ítélet is helyesen hivatkozik erre, de a jogerős ítélet nem rendelkezik az elsőfokú ítélet e téves megállapításának korrigálásáról.

A késedelmi kamatról szóló rendelkezés mellőzése az elsőfokú ítéletben azért történt, mert az ítélethozatalkori értékviszonyok alapján állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét. Ezt a felperesek nem fellebbezték, így a felülvizsgálati eljárásban ez már nem volt támadható, de ilyen esetben is kell rendelkezni a kamat fizetéséről (az ítélethozataltól), mert enélkül nem állapítható meg a kártérítés fizetésének esedékessége.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében az adott perben alkalmazott valamennyi eljárási és anyagi jogszabály megsértését állítja, alapvetően mégis a jogerős ítéletben megállapított tényállás hiányosságára, a Pp. 206. §-a (1) bekezdésének megsértésére hivatkozik.

Az alperes kártérítési felelősségének az alapja az egészségügyi

alkalmazottainak, orvosainak a munkaviszonyukkal összefüggésben történt károkozása, amelyért a Ptk. 348. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 339. §-ának (1) bekezdése alapján az alperes a felelős, ezért az alperes tévesen hivatkozik a Ptk. 348. §-ának jogszabálysértő alkalmazására.

A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok újbóli értékelésének nincs helye, a Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy a jogerős ítélet bizonyítékértékelése megfelel-e a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltaknak.

A jogerős ítélet megfelelően rögzítette azokat a tényeket, amelyek az I.r. felperes kóros leletéről, a kórházból való távozásának körülményeiről, majd az azt követő vizsgálatokról megállapíthatóak voltak. Az adott esetben nem állapítható meg, hogy a bizonyítékértékelésben okszerűtlen következtetés lenne, a mérlegelés eredményét meghatározó indokok tarthatók, azokban nyilvánvaló helytelen következtetés, de iratellenesség sincs. Az alperes tevékenységét és felelősségét vizsgálva a bíróságok a bizonyítékok okszerű mérlegelésével következtettek arra, hogy az alperest kártérítési felelősség terheli a tájékoztatási kötelezettség megsértése és a terhes további vizsgálatainak elmulasztása miatt.

A tájékoztatási kötelezettség körében annak van jelentősége, hogy az Eütv. 13. §-ának (1) és (2) bekezdéséből következően a betegnek joga van arra, hogy a számára egyéniesített formában, részletes és teljes körű tájékoztatást kapjon mindazokról a körülményekről, amelyek ismeretében megalapozottan dönthet az orvosi kezelés elfogadásáról. Az egészségügyi intézmény részére ez pedig kötelezettséget jelent (Eütv. 134-135. §). A tájékoztatásnak az adott esetben ki kellett terjednie a terhes és a magzat állapotára, arra, hogy az alperes miért tartotta szükségesnek a kórházi felvételt, milyen további ellátást és vizsgálat végzését tartotta szükségesnek, és arra is, hogy ehhez mit kell tennie, és azok elmaradása milyen következményekkel járhat. Ennek hiányában ugyanis a beteg nem kerül olyan helyzetbe, hogy megalapozottan dönthessen arról, hogy a kórházban marad, vállalja-e az orvos által ajánlott vizsgálatokat, vagy akár rövid időre is, de távozik a kórházból. Ezeknek az orvosi iratokból ki kell tűnnie, mert ezzel tudja bizonyítani az alperes a megfelelő tájékoztatás megtörténtét.

A perben rendelkezésre álló bizonyítékokból aggálytalanul megállapítható, hogy az alperes az Eütv. szerinti tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget.

A perbeli május 13-i NST lelet egyértelműen oscillatiós beszűkülést mutatott, s ennek alapján kórházi felvételt javasolt az orvos. Az orvosi dokumentációból ez állapítható meg, arra azonban nincs adat, hogy a további kezelést hogyan tervezték, milyen további vizsgálatokat kívántak végezni. Sem az orvosi iratokból, sem a tanúvallomásokból - a két orvos vallomása - nem állapítható meg, hogy az azonnali, további vizsgálatokat a beteg benntartásával előírták volna. Ezért helyes az a jogerős ítéleti megállapítás,

hogy az I.r. felperes nem kapott megfelelő tájékoztatást és ezért a kórházból rövid időre ugyan, de eltávozott.

Abban az esetben, ha az I.r. felperes az Eütv. szerinti tájékoztatást megkapja, és ennek ellenére távozik a kórházból - amit a beteg az önrendelkezési jogára figyelemmel megtehet - nem lenne megállapítható az alperes felelőssége.

Az alperesnek kellett bizonyítania a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján azt az állítását, hogy az I.r. felperes részére a törvényben előírt tájékoztatást megadta és ennek ellenére ment el. Az alperes ezt az állítását nem tudta a perben bizonyítani, mert az orvosi dokumentáció hiányos volt, a tájékoztatásról az írásbeli feljegyzés elmaradt, és a tanúk sem tudták bizonyítani a megfelelő tájékoztatás megtörténtét.

Ezek a dokumentációs hiányosságok nem az alperes felelősségét alapozzák meg, hanem annak a megállapítására adnak alapot, hogy az alperes az adott esetben nem tudta bizonyítani a felelősség alóli mentesülését.

A felperesek ezzel szemben bizonyították, hogy ha megkapják a megfelelő, jó tájékoztatást, az I.r. felperes benn marad a kórházban, ahol elkezdődhetett volna az okokat kereső vizsgálatok folyamata, ami esélyt adhatott volna a magzat életben maradására.

E mellett - de ettől függetlenül is - az alperes felelősségét orvosi mulasztások is megalapozzák. A két kezelőorvos az igazságügyi orvosszakértő véleményével egyezően adták elő, hogy a kóros NST lelet miatt annak az okát kellett volna keresni, ehhez pedig az NST vizsgálat ismétlése, „folyamatos gépen tartás” kellett volna, ehhez azonban nem lehetett volna elengedni a terhest a kórházból. Ezek a vizsgálatok az alperes mulasztása miatt maradtak el, ezért a terhes ellátása nem volt szakszerű, ami az orvostól elvárható magatartás megsértését jelentette [Eütv. 77. § (3) bekezdés]. A terhes megfigyelése, állapotának nyomon követése mellett a vizsgálatok kiterjesztése is szóba jöhetett volna (flowmetria, amnioszkópia). Ezek a mulasztások együttesen eredményezték azt, hogy az alperes a saját hibájából nem került olyan helyzetbe, hogy a terhes állapotát időben megismerje, a kóros NST lelet okát kiderítse, a vizsgálati eredmények ismeretének hiányában pedig eleve nem volt lehetőség a szükséges beavatkozások elvégzésére (a szülés korábbi megindítása, császármetszés elrendelése). Az alperes szakszerű ellátása esetén lett volna esélye élve megszületni a magzatnak, ennek az esélynek az elvesztése a felperesek kára. Az alperes azzal mentesülhetne a kártérítési felelősség alól, ha azt tudná bizonyítani, hogy a mulasztásai ellenére a csecsemő halva születik meg.

Az alperes a felülvizsgálatában arra helyesen hivatkozik, hogy a hosszú köldökzsinór, annak háromszoros nyakra hurkolódása olyan kockázat volt, amiért nem felel, és azért sem, hogy a méhben ezt az állapotot nem ismerte fel. Azért azonban felel, hogy az oxigénhiányos állapot miatti szívritmuszavar okát nem kereste és akár az ok pontos ismerete nélkül, olyan beavatkozást sem végzett,

amely esélyt nyújtott volna a magzat élve születésére. Minden alapot nélkülöz az alperesnek az a felülvizsgálati állítása, hogy a magzati halál gondosság esetén sem lett volna elkerülhető. A beteg kórházból való eltávozásánál nem annak van jelentősége, hogy az alperes ezt hogyan tudja megakadályozni, ugyanis a beteg szabadon eldöntheti, hogy a kórházból eltávozik, hanem annak, hogy az alperes megadta-e a beteg részére a szükséges tájékoztatást és ennek ismeretében döntött-e a beteg arról, hogy távozik, vagy marad a kórházban.

A bíróság jogerős ítéletében jogszabálysértés nélkül, a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően értékelte a bizonyítékokat, és érdemben helyes, megalapozott döntést hozott. A nem vagyoni kártérítés összegét az alperes külön nem támadta, a megítélt összegek egyébként alkalmasak a felpereseket ért nem vagyoni hátrány ellensúlyozására.

Az alperes arra helyesen hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében, hogy az illeték fizetésére tévesen kötelezte az elsőfokú bíróság, majd az erre vonatkozó fellebbezését nem bírálta el a másodfokú bíróság, illetőleg maga is illetékfizetésre kötelezte, annak ellenére, hogy az alperest illetékmentesség illeti meg; ezért sem a kereseti, sem a fellebbezési illeték megfizetésére nem volt kötelezhető [1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § b) pontja].

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján - az illetékfizetésekről szóló rendelkezések mellőzésével - hatályában fenntartotta. Az alperest a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott 78. §-ának (1) bekezdése alapján - az illetékfizetésekről szóló rendelkezések mellőzésével - kötelezte a felperesek felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. április 25.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

kúriai tisztviselő
HM